

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XVIII. Quibus remedijs utendum Parocho libidinis lue infecto?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

num. Et propterea si ex assuetudine peccare tam non minuit peccatum, ut augeat etiam, quanto id minus in re nostra fiat, ubi qui assuetudine peccat, argumento non dubio prodit, (cc) se tam divino cibo toties sacrilegè potiùs, quàm rite pastum esse; qui enim aliàs fieri potuisset, ut adhibito licet toties medicamine dararet nihilominus morbus? Hæc autem cum ita se habeant cogitet quisque, quæ tandem sit conditio Sacerdotis non impudici tantum, sed in his impudicitæ sceditatibus inveterati? Nihil penitus ulla valet excusatio: emendandi mores sunt. Ad hoc autem consequendum procedamus ad rationem ægrum ejusmodi persanandi, quæ quàm in hoc negotio est unica, tam est potens, & haud quaquam incerta.

(a) *L. 2. de Confid.* (b) *Deut. 5. 5.* (c) *Pf. 15. 4.* (d) *Ier. 8. 2.* (e) *3. 7. c. In gravibus.* (f) *S. Greg. h. 12. in Ev.* (g) *Ricciol. in Almag. l. 3. c. 3.* (h) *S. lo. Chryf. ep. 2. ad Olymp.* (i) *Jo. 14. 57.* (k) *S. Aug. tr. 2. in Ioan.* (l) *Suares. 10. 3. in 3. p. disp. 64. Sect. 1. (m) 1. Cor. 6. 18.* (n) *S. Th. 2. Cor. 6. l. 3.* (o) *C. Theodos. ad leg. Jul. de Adult.* (p) *Ephes. 5. 3.* (q) *1. Cor. 3. 2.* (r) *1. Cor. 6. (s) 20. 11.* (t) *Pf. 77. 25.* (u) *Leo. 21.* (x) *Ecc. 4. 4.* (y) *Dist. 82. c. Presbyter.* (z) *in Con. cit.* (aa) *Refs. in Epist. 2. S. Basil. ad Amphilocho.* (bb) *S. Th. 2. 2. q. 256. art. 3.*

*****
CAPUT XVIII.
Quibus remediis utendum
sit Parocho, libidinis forditas
inquanato?

NON arbitror, quemquam tam nulli esse prudentiã, ut exulem caelo Lianam velit, propterea quòd Eclipsin nunquam misera patiatur: quis tam illam æquo animo tolerare possit, si semper hæc eret in tenebris, nihil unquam lucis in terras propagandæ? inde in Sacerdotum aliquo via omnia scateret operibus, quæ Apostolus vocavit, *Opera tenebrarum*, (a) per facta ego illum omnia obtestatur, ut obtutum in animam suam defigere velit, & observare diligenter, an visis satis coloribus illam ego hîc exprimere videar.

I.

Igitur ante omnia negari non potest, quin Pastor Animarum Impurus, sic magnus Peccator. Et tamen pariter hoc foret, nisi etiam ille toto suo in Grege non numeraret ovem se scabiosam. Cur Philosophus hominem malum omnibus alijs animalibus peiorem dicit, id inde fuit; quia homo & mentis manibus præditus est: mente quidem ad malum excogitandum, manibus verb ad exequendum. Nec dispar est ratio Pastoris conscclerati. Nequior est omnibus nequam, quos suæ curæ creditos numerat: nequior propter mentem, quâ præditus est, majorem scilicet notitiã rerum divinarum, quas contempnit; nequior propter manum, majorem nimirum auctoritatem ac potestatem

faciam.

Facilendi quod lubet. Ea propter paucis admodum mutatis pronuntiar de illo potest. *Samarita dimidium peccatorum tuorum non peccavit, sed vicisti eam sceleribus tuis, & justificasti oves tuas in omnibus abominationibus quas operatus es.*

Sed nec hoc est, quod præ ceteris me terret. Pessimum est, quod hujus generis Pastor raro admodum ex magno Peccatore mutetur in Pœnitentem, si non magnum, saltem verum: Ut quis peccatum derestetur, necesse est illud cognoscere, cum ne unum quidem passum progredi possit voluntas. Nisi faciem illi intellectus præferat. Et tamen ego obfero Sacerdotem, fœdæ libidini deditum, tanquam hominem abjectum à Deo, crassissimo ad omnem remorsum callo obducto; & triplex horrendarum tenebrarum barathrum ejus in animo deprehendo: tenebrarum videlicet interiorum, tenebrarum exteriorum, & ut sic dicam, quasi manufactarum.

Tenebrarum interiorum: ille siquidem vitæ suæ sordidæ ac lutulentæ assuetus siquando animum suum intuetur, perinde se habet, ac si quis vultum suum exploraret ad speculum cœno probè oblitum: non agnoscit ille deformitatem suam, eaque causâ neque illam horret. Tenebrarum exteriorum: neque enim quisquam eum aliquando corrigit. Si canis vulneretur parte corporis, quam linguâ suâ contingere possit, facile seipsum sanat: at si in capite plagam accipit, nullum malo remedium

habet. Idem in re nostra accidere solet. Si quis ex Populo alijs exempli pravitate sic offendiculo, habet qui moneat; non ita Rector ceterorum: de quo, quam non parè murmuratur cum abest, tanquam de eo qui omnium aspectibus expositus est, tam silent omnes cum adest, gradus, in quo est, reverentiâ elingues: unde fit, ut malum ipse suum occultum semper existimet, quando in omnium notitia, & ore versatur, atque de illo emendando non cogitet. Tenebrarum denique, industriâ accersitarum, seu plenè liberarum: quia Sacerdotes ejusmodi peccatis assueti fermè pro animi sui arbitro & Medico eligunt simili peste laborantem, qui benignius ipsum tractet; quin & mutuo tractetur ab ipso; cum suas sibi noxas aperiant, & nulla religione facillimè eas mutuo condonent, quin aut hic illi, aut ille huic ullum remedium suggerat, quo curari possit & sanari. Unde fit ut sicut in tenebris mortales alitius dormiunt (*qui dormiunt, nocte dormiunt.*) Ita miseri isti in densissimis tenebris suavissimè dormiant, quin unquam evigilent; sic ut denique longissimum producendo somnum ad eam perveniant execrabilem immunditiam, quæ quamlibet potentibus divinæ gratiæ auxilijs resistit, quin unquam aliquid ex Ijs decerpit emolumentum: eò nimirum concumaciæ profecit. *Immunditia tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata.* (d) Inde est, quòd magnopere dubitem, an non illa sui accusatio & Confessio plerumque rectè appellari possit à Ruperto Abbate, *peccati confessio potius, quam*

Con-

Confessio : cum enim mox ipsi ad vomitum redeant , non obscure ostendunt , cuius generis fuerit illud vitæ corrigendæ decretum ac propositum ; quàm item seria admissorum pœnitudo. Quæ ad primum venti statum prosternitur arbor , ostendit se radicibus putridis fuisse innixam.

Verùm cum mihi propositum sit manum ad iuricem prolapsio porrigere , quâ demum prudentiâ id ago , ut omnem illi denio surgendi spem ac fiduciam adimam ? Imò verò , hæc ipsa est ratio humo prolapsam attollendi ; ostendere illi statum miserandum , in quo jacet. *Fili hominis : notas fac Ierusalem abominaciones suas : (e)* Quæ sunt Dei ad Ezechielem verba , cum urbem illam miserè deformatam meliorem ad vitam & formam revocatam veller. Nec id mirum. In corporis morbis satis est horum naturam medico perspectam esse ; at animi morbos , ut aliqua sanitatis spes affulgeat , ipsis magis ægris intimè notos esse oportet : cum enim horum nullus sanari possit , si sanari non desideret , magna sanè jam remedij pars est , probè intelligere , quanti ipsius interit , sanari. Eam ob causam præmittere volui hæc omnia , ut quemadmodum pharmaca nihil utilitatis afferunt corpori penitus frigido , ita nec Animæ , nisi in ea aliquod salutem recuperandæ salutis desiderium accendatur. *Remedia non agunt , nisi calore vincento.* Si igitur ponamus , quòd Pastor facit non sit ex eorum numero , qui desperantes , semetipsos tradiderunt *Impudicitia*, (f) sed qui cum aliquamdiu

habenas permiserit cupiditatis perverfis , frenare nunc illas quantum desideret , dico , remedia , quibus illi utendum sit , secundum Angelicam doctrinam , ad tria capita esse revocanda. *Unum ex parte corporis , aliud ex parte Animæ , tertium ex parte exteriorum , hoc est personarum vel rerum.*

II.

Primum igitur remediũ ex parte corporis sit , in quo hæret radix omnium præteritarum nozarum ac perturbatorum. Daniel primò Idolum destruxit , postea verò Draconem occidit , qui in eo , tanquam Asylo , securus latuit. Certò igitur secum statuat , donec penarum aliquo operum genere corpus edometur , vanam omnino esse præ illa superandi vitia , quæ in eo robustiora semper , tanquam proprio modo , dominantur. Desiderare Paritatem , & fugere quidquid asperum est , est velle vineam fertilem , nolle autem spinas , quibus illam sepit. Unde non nemo è venerandis illis sollicitus in quilibet , multo usu edoctus , illud combrò parmix instar usurpabat , *Da sanguinem , & accipe spiritum* , quod isto loquendi modo innotuit , quod quantum tollitur corpori vitæ animalis , tantum illi de spiritali addatur. Si Parochorum nonnemo vel ad modum asperitatum penarum commotio horresceret , non flagri , non vestis aut cinguli , non ieiunij applicationem , ut nimis horridam ad res admittere veller , sic ut ne rumpentem aliquid gulæ subtraheret ,

SEGNE
Concionibus
INSTRUCIO
Poenitentia
Confessio
Parochi

abstinendum esse Populo ipse edixit, quâ tandem ratione iste Cistus fiet? Quis unquam nitorem ac splendorem dare argento potuit, nisi illudmet non obiter perfricando? *Honestum ei vile est, cui corpus nimis carum est:* (h) hoc vel in densis illis suis nebulis homo Ethnicus perdidit; unde & ipse sic vivendum præscripsit: *Sic gerere nos debemus, non tanquam propter corpus vivere debeamus, sed tanquam non possimus sine corpore.*

Alterum remedium ex parte Animæ se habet. Hoc autem est primò, assuescere rebus divinis meditando, malis præcipuè ac bonis, quæ altera in vita nos manent pro ratione promeritorum. Objicere dein mentis oculis Fornacem horribilem, maximâ parte plenam Animabus luxuriosis, quæ nunc desperato furore execrantur breviam illa temporis momenta, quibus sordidâ & laboriosâ voluptatû se oblectârunt; quis denique liberè effusèque ruere in turpia, ad quæ libido rapit, diu poterit, si obrutum & crebrò & diligenter hanc in fornacem defixerit? Quisquis insuper attentè contemplatus fuerit, & velut degustârît stillulam unicam suavitatum illarum inexplicabilium, in quibus per omnem æternitatem felices Animæ in Cælesti Solyma innatabunt, haud aliter ac immenso omnis dulcedinis Pelago, quomodo non cum fastidio & indignatione rejiciet venenatum illum Calicem Babylonica à meretrice sibi blandè propinatum? Hæc malorum radix est, quod cogitationes ultra id,

R. P. Segneri *Instituto Parochi,*

quod patet sensibus, non se porrigant. Idcirco sicut illæ aves, quæ humo vix se unquam pennarum ministerio attollunt, magis ad libidinem propensæ sunt (ut egregiè observavit Philosophus) ita ad eandem maximè propendent illæ Animæ, (i) quæ nunquam humo se attollunt ad contemplandas felicitates illas incomparabiles, quas nobis proponit & promittit Fides.

Meditationi jungenda est lectio librorum Asceticorum & Sacrorum, quæ plurimum conducit ad finem propositum. *Ama Scripturarum studia, & Carnis vitia non amabis:* (k) Sic sua doctus experienciâ ad Rusticum S. Hieronymus scripsit. Maximè autem meditationi conjungi debet divinæ opis contenta & humilis postulatio, non tum solùm, cum re ipsa impugnatur, sed etiam ante pugnam; quod idem erit, ac opportunis sibi de auxilijs ante assultum providere. *Uescivi quoniam aliter non possem esse continens; nisi Deus det, adij Dominum, & deprecatus sum illum, & dixi ex totis precorâjjs meis &c.* (l)

Literarum quoque studia plurimum conferunt ad animum à sordidis his oblectamentis avocandum; haud aliter ac homines, frugibus inventis glandes statim porcis reliquere. Nec sit qui dicat, nescire se, quibus studijs applicare mentem debeat. Illis se quisque addicat, quæ statui, in quo est, magis serviunt. An non Pastori incumbit Populum suum & publicè, & privatim docere? publicè maximè do-

Q cetur

et in factis Concionibus. Hæ autem studium sanè quàm diligens & accuratum postulant; cum nullus fons semper ex se fundat aquam, nisi aliam semper aliunde accipiat. Privatim docetur pro facto tribunali, ubi Pœnitentes audiuntur; in Consilijs, quæ suggeruntur; in Casibus quibus respondetur; & in expediendis controversijs, quæ nullo non die se offerunt. Hæc autem an studium, & assiduum quidem, non postulant? cum hæc præcipuè discere oporteat ex Summorum Pontificum Decretis & Diplomatis, eorum Declarationibus, & alijs Juris positivi fontibus, quæ nec discuntur nisi multo tempore, & etiam probè memoriæ mandata citò excidunt. Tantò igitur diligentius his studijs applicandus est animus. Hac autem ratione Pastor primò ignorantiam, tam suæ vitæ conditioni probrosam, procul habebit: *Ignorantia mater cunctorum errorum, maximè in Sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in Populo susceperunt.* (m) Deinde non tantùm his studijs animus scædis phantasmatis purgabitur, sed petulans etiam caro sic frangetur (n), ut portò tam petulanter calcitrare illi non lubear. *Vigilia honestatis rabefacit carnes.* (o) Si deessent cetera, servient saltem hæc ad otium, tam amicum libidini, propulsandum; sicut enim non putrescunt aquæ in paludibus, nisi situ & otio, ita sine hoc neque Animæ in sceleribus computrescerent. *Otia si tollas, periit Cupidinis arcus.*

Nonnemo otio vitando aliud quid-

piam Pastori suadebit, hand più jucundius, venationem inquit. Me quid hîc expectatur? generum pronuntio, videre Sacerdotem, venatorum turbâ circumdatum, & cum ijs oberrantem, perinde tibi est videre Regem inter Babulcor, SS. Leonones hand sanè tacitè in Clericorum netores invehuntur: (p) idque obmorum honestatem ac gravitatem Clericum decet; eam autem potè maximè qui venatorio cum cornu canibus nemora inquitat; & obfructiones sacras, ad quas venator minus animum applicat, sic ut canino tandem ab ijs abhorere incipiat. Hæc cum ita sint, duo nam Clerici venationem, qui animi laxatione indigeat, excusare non possunt. Primum est, si Venatio sit admodum tumultuosa, quæ ubi aves non tam vincuntur, quæ ipsæ blandè allecæ se illaqueant. Alterum si non sit nimis frequens, quam meritò venator dici possit. Hæc certè frequentia summè dedecet; maximè si etiam se jactitet exercitatio, quæ propria quidem sit vaganti Esau, dedecet tamen Jacobum, cui Grex pascendus commissus est. Quære sicut hæc exercitatio, ne quidem justâ ex causâ permittenda est, nisi Majorum venia accesserit, sic illi quos pertinet eam concedere, non faciles nimis, nec nimis faciles ad eam permittendam esse, deinde videtur. Non nimis faciles, ne qui exiimet, tam pronum ad

SEGNE
Concionibus
Instruere
Pœnitent
Confessari
Parochi

tiam hanc Magistratum redditum, suorum emolumentorum certius obtinendorum, aut munerum ex præda spe. Non semper difficiles; (q) cum humana imbecillitas faciat, ut nonnunquam minus malum permittere laudem mereatur, dum eo malum majus impeditur. Quis Rivos, ubi prata rigarint, non finit aliquando suo vagari arbitrio, sine alterius emolumentum spe, quam ne ita immoti in putridam paludem degenerent?

Tertium tandem remedium *ex parte Personarum & rerum* erit. Sed ut hoc non emendertantum morbum jam contractum, sed etiam à contrahendo præservet, multa circa illud observanda & monenda sunt, quæ majore commodo speciaim capite sequenti tractabuntur.

(a) Rom. 12, 13. (b) Ezech. 16. 51. (c) 1. Toeff. 5. (d) Ezech. 24. 13. (e) Ezech. 16. 2. (f) Eph. 4. (g) S. Doroth. ser. 11. (h) Sen. Ep. 14. (i) de Genet. Ani. l. 3. c. 1. n. 7. (k) S. Hier. ad Rust. de vit. for. (l) Sap. 2. 21. (m) Dist. 38. c. Ignorantia (n) S. Th. 2. 2. q. 188. ar. 1. c. (o) Eccli. 21. 1. (p) c. Episcopus de Cler. Venet. Dist. 34. c. Quorundam Dist. 86. c. Qui venatoribus c. Esau. c. Quia prodest. c. An putatis & alibi. (q) Dist. 14. c. Sicut.

CAPUT XIX.

Qualis esse debeat Pastoris Sacri cum hominibus Conversatione?

Idem primo aspectu esse videbitur Conversationem reprehendere, ac

humani generis inimicum esse. Homo animal civile est, & sociabile, ac proinde natura à re nulla magis abhorret, quam à solitudine: nec sciret quomodo superare deberet fretum hujus vitæ, nisi in amici alicujus humeros curas suas exoneraret, ut cervi solent; sensa sua, sua suspiria reddendo leviora, dum eorum partem in alios communicando diffundit. Sed hic meminisse oportet, non ea jam hominem sanitate præditum, quâ principio conditus est; æger est; unde multa jam ipsi non parùm nocent, quæ naturâ suâ ad ipsum juvandum erant destinata. In omni proin Pastore Animarum triplex Conversationis genus in rem nostram distinguere possumus: primum *utile* seu proficuum, alterum *Periculosum*, & tertium *Noxium*. De omnibus tribus pro cujusque conditione variè differemus, semper memores, nos de Parocho ægro sanando agere; sed ægro qui ad sanitatem recuperandam anhelet.

I.

Est igitur aliquod Conversationis genus omnibus planè Pastoribus *Proficuum*. Si Parochus solitudinis unice amans, ab omni cum alijs commercio refugeret, silvarum latebras præ hominum conventibus sectaretur, non possem quidem illum appellare feram gregi suo infestam; non possem tamen etiam illum vocitare Pastorem sui gregis amantem; unde nec ipse vicissim amaretur à

Q 2 greges